

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Getty Research Institute

<https://archive.org/details/tergedachtenisva00schr>

TER GEDACHTENIS
VAN HET DRIEMAAL VYFTIG JAARIG
JUBELFEEST,
DER
LEIDSCHÉ AKADEMIE,

GEVIERT DEN VIII. VAN SPROKKELMAAND
DES JAARS MDCCXXV.

DOOR
JOANNES SCHRÓDER.

TE LEIDEN,
By ISAAK SEVERINUS,
Boekverkoper 1725.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 230

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

LECTURE 10

A A N D E

HOOG EDELE en VOORTREFFELYKE HEEREN

K U R A T E U R E N

DER A K A D E M I E ,

MITSGADERS

DE WELEDELE en GROOT ACHTBAARE HEEREN

BURGERMEESTEREN

DER S T A D L E I D E N .

Doorluchte MANNEN, die 't Bataafsche Hoogeschool
Met raad en wysheid schraagt; als marmere pylaaren;
Wier zuivere yver blaakt om Pallas Kapitoel,
Als wakk're Manliën, zorgvuldig te bewaaren.

A 2

Hoog-

O P D R A C H T.

Hoog ed'le SCHAGEN, die, als met een Atlas kracht,
De wichtigste ampten van dit Land torscht op Uw schoud'ren,
En echter onvermoeit het heil van 't School betracht,
Elk kenne in U de deugd van Uw Roemruchtige Oud'ren.

Heer VANDEN HONERT, die, als waardig Burgerbeer,
In Hollandts eerste stad met luister zyt gezeeten,

Gy hebt een langen reeks van jaaren U zoo teér
In dit Beschermbeers ampt, vol liefde en trouw, gekweeten.

Vermaarde VALKENBURG, daar Haarlem roem op draagt,
Alwaar U Themis zelf ten zetel heeft verheven:

De Wysheid, waar gy dit gebouw mede onderschraagt;
Zal te gelyk uw naam met zynen roem doen leven.

En gy, Weledel en Grootachtbaar VIERTAL, dat
Een gladder pen verdient om Uwen lof te ontvouwen,
Uw yvervuur blaakt te gelyk voor School en Stad,
Om het belang van beide in volle bloei te aanschouwen.

Beroemde VANDEN BERG, die, nimmer afgeslooft
In Staatzorg, Leidens heil poogt daaglyks te vermeeren.

Grootachtbaare DE BIE, wiens wyze en gryze hoofft
Onwelkb're lauw'ren draagt voor Uw oprecht regeeren.

O P D R A C H T.

VAN WILLIGEN, zo trouw als eertyds Palinuur,
Helpt stad en Hoogeschool met moet en yver schragen.

Weled'le HOGENHOUK, gy komt in dit bestuur,
Als een opgaande zon, met glans en luister dagen.

Vergun my dat ik op deez' heuchelyken dag,
Een dag, die in elks hart een dubb'le vreugd kan baaren,
U met myn nederig geschenk begroeten mag,
Nu gy het Eeuwfeest viert van driemaal vyftig jaaren.

't Mishaage Uw Ed'len niet, dat U wort aangeboon
Een Nederduitsch gedicht, daar Uw' naaukeurige ooren,
In Pallas heiligdom, zyn dagelyks gewoon
Oprechte Goden taal van halve Goon te hooren:

Maar wezende overtuigt van Uw goedgunstigheid,
Verstoute ik my nochtans u met ontzag te naderen,
En als een burger hebbe ik my met hoop gevleit
Geboort te worden van geachte Burgervad'ren.

Uwe onvermoeide zorg, O ZUILEN van den Staat,
En Steunzels van dit School! dwingt elk Uw doen te pryzen.

De Almagtige versterk U met zyn wyzen raad,
En wil U tydelyk en eeuwig gunst bewyzen.

Hoewoelt gansch Leyden in deez' barren wintertyd:
 Wat hoor ik voor gedruifch? hoe juigen alle tongen?

Wort Pallas weêr op nieuw een Leeraar toegewyd?
 Of wort, als jaarelyks, haar wysheid opgezongen?

Neen, neen, iets grooters is het doelwit van deez' dag,
 Nu de AFGEZONDENEN van die dit Land regeeren,
 Zich zelf onttrekken van het wichtig Staats gezag,
 En dit doorluchtig School met hunne komst vereeren.

De blyde Faam vermeldt ons de oorzaak van dit feest.
 Dit feest, roept zy, moet elk een heilige aandacht geven,
 't Is hondert vyftig jaar op dezen dag geweest,
 Dat vrouw Minerva hier is op den troon verheeven.

Dus is dit feest wel waard deez' groote plechtigheid,
 't Verrukt op nieuw de ziel, en 't brengt ons weêr te binnen,

Wat onverdraaglyk juk gansch Neêrland was bereid,
 Had Spanje deeze stad te dier tyd kunnen winnen.

't Errinnert ons den moed der brave Burgery,
 Die, boven 's vyands woên, de onlydelykste plaagen,

Van zwaare hongers nood, van pest, en muitery,
 Met zulk een taay geduld standvastig heeft verdragen;

Waar door de nazaat nu geruft het hoofd opbeurt,
 Waar door de vryheid heerfcht, ontslagen van Barbaaren;

De zuiv're Godtsdienst, van de afgodery gefcheurt,
 In luister blinkt, ontlast van Ziels geweldenaaren.

Verdiende ooit helden moed, en ed'le dapperheid,
Een onverwelkb'ren prys, die eeuwen kan verduuren,
Met regt wierd dan dit School in Leiden aangeleid
Tot wederopbouw van haare afgestreede muuren.

Steekt dan, O Helden! steekt het hoofd ten grafzerk uit,
Aanschouwt hoe deeze Stad in roem is toegenomen.

Door uw manhaftigheid, en loffelyk besluit,
Is deeze heilzon uit het duister opgekomen.

Slaat, slaat uwe oogen op het loon dat gy ontving';
Die hoopelooze tyd gaf aak'lige gedachten;

Durft gy, als gy bezag haar' oorspronk, zo gering,
Het heden wel met zulk een heerlykheid verwachten?

Wierd ooit Atheenen om zyn wysheid aangebeên;
Waande elk, dat daar alleen geleerdheid was te haalen,

Dit Hoogeschool, gebouwt in het Bataaffche Atheên,
Ziet men in luister verre op 't oude zegepraalen.

Wasde aandrang groot, wanneer 't Olympisch spel begon,
Vloede ider derwaars heên om naar den prys te streeven,

Wierd hy al juichende geleid, die de eerkroon won;
Die prys kon weinig tyds den winnaar luister geven.

Hier vloeit een menigte naar toe, van dag tot dag,
Geen land, geen vorstendom, wort van de zon bescheenen,

Of yder een, op wien geleerdheid iets vermag,
Eilt over land en zee naar 't hedendaagch' Atheenen.

Veel

Veel Vorsten achten 't zelf voor een weêrgalozе eer,
Dat zy in deeze Stad Minerva's borsten zuigen;

Dus ziet men heden nog hun aantal меêr en меêr
Toeneemen; dit moet zelf, die ons benyd, getuigen.

Hier treet men in gevecht met oordeel en beleid;
Hier worstelt men in 't park met doorgeleerde helden;

Het doel, waar op men mikt, is hier de onsterflykheid:
De prys voor arbeidsloon kan zynen roem vermelden:

Een prys, die niet alleen, den winnaar luister geeft,
Maar die ook anderen ten nutte en heil kan strekken;

Hier leert men, dat men voor zich zelf alleen niet leeft,
Noch zynen even mensch den bystand moge ontrekken,

Het Godtgeleerdheids licht blinkt op den kandelaar,
Beschynende onze ziel met onbevleete stralen;

Dat licht zoo zuiver maakt verduisterde oogen klaar,
Die deeze leidstar volgt kan nooit van't spoor afdwaalen.

De waare Wysheid stort hier melk en honig uit,
Waar door men zielen van haar' smetten kan geneezen;

Geheimen, vastgesteld in 't eeuwig raadsbesluit,
Die worden hier ondekt, en uit Godts woord beweezen.

Daar toe zyn Mannen, in wier zielen, onvermoeit,
Een waare godtsvrucht en geheiligde yver branden;

VVaar door dit Hooge School in zulken luister bloeit,
Dat het een baak, een licht, verstrekt voor andere landen.

De

De doorgeleerde MARK treet hier het eerste voor,
 Zyn' gaven, en alzints volmaakte ervarenheden
 Verbreiden zynen naam de gansche wereld door,
 Alwaar de Godtsdienst naar vereisch wórt aanbeeden.

Wiert eer FABRITIUS verheerlykt door de Faam
 Om zyn getrouwheid, en oprechtigheid voor Romen:
 Zie hier een Christen held van eige deugd en naam
 Wiens trouwe en yver voor Godts zaak niet is te toomen.

WESSELIUS, die door verstandigheid, en deugd,
 In Leidens heiligdom tot Leeraar is verheven,
 Zyn yver schittert uit om aan de ontlooke jeugd
 Het merg te schenken, 't geen Godts geest ons heeft beschree-
 ven.

Heer van den HONERT, om wiens wysheid, en verstant
 Men ziet een groote schaar naar zyne lessen vloejen:
 Hy levert Mannen aan de Kerk van Nederland,
 Die de Gemeentens doen in waare Godtsvrucht bloejen.

Door zulke *Lichten* wort de afgoden dienst geweert,
 De geest van 't Christendom in wetenschap ontstooken:
 De Jood en ongodist tot stom zyn overheert,
 Den grooten Antichrist de lendenen verbroken.

Maar wort de ziel hier door op't deugden spoor geleid,
 En poogt men die hier na onsterfelyk te doen leven;
 't Genootschap, toegewyt aan vrouw Gerechtigheid,
 Draagt hier ook zorg voor 't goed, door 's Hemels gunst ge-
 geven. B Hier

Hier leert men 't pit, en merg, van 't Roomsche en
Neêrlands recht:

Hier staat de Vuurschaar voor alle onderdrukten open:

Hier wort het zwaarst geschil ontzenuwt, en geslecht;
Geen valsheid, noch bedrog heeft hier gewin te hoopen:

Hier vormt men Zuilen, daar 't gemeene best op rust,

Hier teelt men Mannen, die voor weeuwen weezen stryden,

Hier leeft de onnozelheid in veiligheid, en lust,

Vermits men 't onrecht hier vereischte straf doet lyden.

Schoon Nood door ouderdom zyn' kragten voelt vergaan,

Hylert nog hoe men 't recht van 't onrecht af moet schiften,

Met reden noemt men hem een tweden Ulpiaan,

Zyn lof leve eeuwig in zyn' doorgeleerde schriften.

De wyze SCHULFING, die Tribonianus naam

In luister evenaart, heeft Themis zelf verkooren,

Door dien zy innerlyk bewust was, hoe bekwaam

's Mans gaven waren om haar Godtspraak te doen hooren.

Rees ooit een Fenix uit zyn asch met schooner glans,

Of kon een zoon ooit meer zyns vaders wysheid erven,

Als VITRIARIUS? de deugd des ouden mans

Zal door de deugd des zoons noch grooter roem verwerven.

Geleerde WESTENBERG, 't Hoogleraars ampt wel waard,

Uwe onvermoeitheid in de Jeugd het recht te leeren,

Is met de godtsvrucht en zachtzinnigheid gepaart;

Uw' gaven zullen dag aan dag uw' roem vermeerren.

Wort dus het heilig recht de Jeugd als ingeprent;
En trachten de Edelsten van 't land dien prys te ontfangen:

Zo wort den Batavier geroemt aan 's werlds end;
Zo moet de vreemdeling naar zulk een school verlangen.

Hier door is de onderdaan voor geen geweld beducht;
Het recht der volk'ren wort gehandhaaft; gruwelstukken

Op 't allerstrengst gestraft; de vryheid schept hier lucht:
Elk kan hier veilig van zyn Arbeid vruchten plukken.

Wort voor de ziel gezorgt, ziet men Gerechtigheid
In hagel-wit gewaat met volle luister praalen?

Hier wort nog boven dien op 't krachtigst uitgeleid,
Op welk een wyz' men kan geneezen 's lichaams kwaalen.

Wort enig sterveling van ziekte of pyn gekwelt,
Hier temt die Wetenschap al hun' kwaadaardigheden:

De dood, hoe krachtig hy ook alles nedervelt,
Wort hier door duizende van wapenen bestreden.

Roemde eertyds de oudheid op den schrand'ren Hipocraat,
En noemde men Galeên den prins der artzenyën;

Geneeskunst pralt hier met veel heerlyker gewaat,
Deze eeuw zal haar geenzins dat groot geluk benyen.

Al wat de konst wel eer tot 's menschen hulp bedagt,
En wat de ervarendheid nog verder wist te ontdekken,

Is door de wysheid hier in 't brein van hen gebragt,
Die zuivre lichten voor dit Hoogeschool verstrekken.

BOERHAVE, wien 't heel al om zyn' geleertheid pryft,
Natuur schonk hem al 't geen zy duizenden kon schenken,

Zo lang de wereld staat, en 't helder daglicht ryft,
Zal elk aan zynen naam met de uiterste achting denken.

Zo veel onsterfelykheid verdient ook OOSTERDYK

Om zyne ervarentheid, gepaart met schrander oordeel,

Zyn vlyt in 't oeffnen van die Kunst geeft daaglyks blyk,
Dat hy aan 't Hoogeschool verschaft een merk'lyk voordeel.

ALBINUS, die, door zyne ontleedkunde en verstand,
Den leerling onderwyft, hoe 't konstige gevaarte,

Het lichaam vanden mensch, gevormt is door Godts hand,
En hoe elk deel bestaat door zyne lichte en zwaarte:

Die wysheid maakt dat ook zyn naam geen lof ontbeert.
Al wat men verder in Geneeskunst dient te weeten,

Als Kruidkennis, ende Scheikunst; 't wort geleert,
De voorzorg heeft hier niets, dat dienst kan doen vergeeten.

Dus levert Leidens School doorluchtige Artzen uit,
Die Neêrland niet alleen met hunne gaven spyzen,

Maar zelf die hier van Oost, van West, van Noord, en
Zuid,

Zich oeffnen in die Kunst en dan weêr derwaars ryzen.

Ook ziet men dagelyks ontelb're vreemde lien;
Die, afgemartelt door ondragelyke kwaalen,

Aan deez' Hoogleeraars hunne Ellendigheid doen zien,
Met hoop, van door hun hulp genezinge te haalen.

Wort

VVort Godt dus niet alleen, maar ook de mensch voldaan,
Hier heerschen nog al meer doorluchte wetenschappen;

Dit Kweekschool port de jeugd tot ed'le kunsten aan,
V Waar door men opklint naar 't gestarnt langs eere-trappen.

De uitheemsche Taal wort hier aan al wie 't lust geleert;
VVilt gy met Griek, met Turk, of Persiaanen, spreken;

Voeg u by HEIMAN, hy heeft in dat land verkeert,
Hy is in yver voor uw weetlust onbezweeken.

VVas eer Demosthenes, was Cicero, vermaart;
VVierd hun welsprekenheid en wysheid hoog verheeven,

Hier is BURMANNUS, die hen beiden evenaart,
In al het geen Natuur voorheên hen had gegeven.

De wond're hemelsloop van starren, Zon, en Maan,
En tot wat nuttigheid de Wis-en Meetkunst strekken,

VVyft 's GRAVEZANDE elk een met veel geleerdheid aan;
Hy kan uw'aandacht door zyn naarstigheit opwekken.

De VVysbegeerte, zo vermakelyk als nut,
Dringt tot in 't binnenste geheim van veele zaaken,

Die ed'le kunst wort door VVITTICHIUS gestut,
De afgunstigen tot spyt, gewoon elks doen te laaken.

Roemwaarde HAVERKAMP, vol wetenschap en werk:
Hortensius op 't stoel: die de oude en dierb're schatten

Van Griek en van Romein de Jeugd, voor Land of Kerk
Opwassende, openlegt, om wysheid te bevatten.

Door zo veel Mannen van geleerdheid, en verstand,
 Wort Pallas heiligdom bedient, haar Tempelkooren
 Zyn nimmer ledig, nooit komt men hier vrucht'loos, want
 Men kan op ieder uur bezond're lessen hooren.

Het vuur der wysheid, trouw van 't Priesterschap bewaart,
 Krygt ieder ogenblik nieuw voetzels om te branden:

Die ed'le brandstof wort van alle kant vergaart;
 Heeft Nederland gebrek, men haalt uit and're landen.

Hier is de grootste markt, hier wort het al gezogt,
 Men heeft hier overvloed van al wat men kan wenschen;
 Geleerdheid wort hier voor geringe prys verkogt,
 Schoon ze onwaardeerbare eer en glorie geeft aan menschen.

Zei eertyts Plato, dat Minerve Athenens grond
 Voor haaren zetel koos om zyne vruchtbaarheden,

Al wat het keurigst ooit bedagt is voor den mond,
 Of 't geen de kunst verzon tot dekking van de leden,

Heeft het Bataaffsch Atheên in vollen overvloed:
 Hier kan de vreemdeling de keurigste landsdowwen,

En wandelingen, tot verkwikking voor 't gemoed,
 Ontelb're hoven, het gebergte, en zee beschouwen.

Dit is een Tempe vol vermaaklykheid en lust.

De stad van van binnen heeft verscheide schoone straaten,

En wyde graften: hier word de aandacht niet ontruft:
 Een dubb'le Rechtbank straft hier heillooze onverlaaten.

Is 't dan wel wonder, dat dit *Leiden*, zo vermaart,
Een ruimen toevloet krygt uit alle werelds hoeken;

De wakkre Burgery schenkt tafel, huis, en haart,
Aan vreemdelingen, die naar wetenschappen zoeken.

Groei; groei dan dag aan dag, O luister van deez' tyd!
O kweekschool van de deugd! nooit stremmen de oorlogs
plagen,

Noch de alverflindbre pest, of daar men ramp doorlyd,
De welstand, daar wy u in zien te dezer dagen.

En gy Hoog Edele Beschermers van dit school,
Doorluchte VADERS, laat uw' zorgen nooit vermind'ren:

Schenk al wat dienstig is Minerva's Kapitoel,
En teugelt door uw magt al 't geen haar heil kan hind'ren.

HOOGLEERAARS, gy die nooit uw moeite of arbeid staakt,
Om de yverige jeugd in mannen te hervormen;

De heilige yver, die in uwe zielen blaakt,
Zie men te gener tyd door ziekte of ramp bestormen.

O Jongelingen, die begeerig zyt naar spys,
Naar goden lekkerny, om uw verstand te sterken;

Hier wordze U opgedist op allerhande wyz'
Scherpt slechts uw' zinnen, zy zal krachtig op u werken.

Gy hebt deez morgen uit den Hemeltolk gehoord,
Wat heerlyke eerkroon U van arbeid staat te wachten,

Heeft die geleerde mond U innerlyk bekoort,
Wil dan met hart en ziel naar de overwinning trachten.

Zo zyn de onkosten voor uwe Ouderen geen last,
Zo wort hun stamhuis meer verheerlykt door hun looten;
Zo groei en bloei Godts kerk; zo sta de Vryheid vast;
Zo blyve dwinglandy ten landen uitgeslooten.

De waare wysheid daal van boven hier beneên,
En schenke ons alles, wat een sterveling kan streelen!

Zo schynt de gloriezon van dit Bataaffsch Atheên
In glans en heerlykheid, door alle wereldds deelen.

VYFTIG-JARIGE
GEDACHTENIS
Van het Instellen der
HOOGESCHOLE
te LEIDEN,

*Ingewyd den 8. February 1575. Ten derden male geviert
den 8. February 1725.*

DOOR
SIMON RYSER.
TWEDE DRUK.

Te LEIDEN,
By ABRAHAM KALLEWIER, 1725.
Boekverkoper in de Nieuwesteeg.

WILLIAM JARVIS

GRANDSON

PROVINCIAL

OF THE

PROVINCE

OF

NEW BRUNSWICK

Printed and Published by
J. B. BARNES, at the
Printing Office of the Province

